YBS Hukuk, Adana Avukatlık Bürosu Av. Yakup Buğrahan SEVDİ
https://www.ybshukuk.com.tr/danistay-10-daire-2026-323-endustri-bolgesi-ilanina-karsi-meslek/

Danıştay 10. Dairesi 2026/323 K. | Endüstri bölgesi ilanına karşı meslek birliğinin iptal davası: ehliyet kabul

Danıştay, 10. Dairesi, Esas No: 2023/902, Karar No: 2026/323, Karar Tarihi: 04.02.2026

Kararın resmi kaynağı

Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2023/902 E. , 2026/323 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

D A N I Ş T A Y

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2023/902

Karar No : 2026/323

DAVACI : ... Birliği

VEKİLİ : Av. ...

DAVALILAR : 1- ... / ...

2- ... Bakanlığı / ...

VEKİLLERİ : Av. ...

MÜDAHİL (DAVALI YANINDA): ... Anonim Şirketi

VEKİLİ : Av. ...

DAVANIN KONUSU: Davacı tarafından, 21/01/2023 tarih ve 32080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan bazı alanların Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi hakkındaki ekli Kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin 20/01/2023 tarih ve 6719 sayılı Cumhurbaşkanı Kararının ve eki Kararın iptaline karar verilmesi istenilmektedir.

DAVACININ_İDDİALARI : Davacı tarafından, 1998 yılından itibaren bölgenin sanayi amaçlı yapılaşmaya açılmaya çalışıldığı, Danıştayın Acarlar Gölü ve Longoz Ormanına yakınlık nedeniyle doğacak çevresel etkilere vurgu yaparak iptal kararları verdiği, 2016 yılında ... Otomotiv San. ve Tic. A.Ş. için ÇED olumlu kararı verildiği, açılan davaların reddedildiği, daha sonra münferit yatırım yeri olarak tahsis edildiği, davaya konu endüstri bölgesi ilan edilen alanın Acarlar Gölü ve Longozunun besleme alanı içinde yer aldığı, Türkiye'nin nadir bulunan, tek parça halinde en büyük subasar ormanı olan Acarlar Longozunun, deniz, kıyı, orman ve sulak alan ekosistemlerini aynı anda bünyesinde barındırması, sahip olduğu zengin orman ve ormanaltı florasıyla, endemik flora ve fauna türleriyle ve Anadolu üzerinden geçen iki önemli kuş göç yolundan birisi üzerinde bulunması nedeniyle 1976 yılında mülga Orman Bakanlığı, Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünce "Yaban Hayatı Koruma Sahası" olarak, 25/06/1998 tarihinde de Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 1. Derece Doğal Sit alanı olarak ilan edilerek mutlak koruma altına alındığı, longozun Sakarya'daki tek Yaban Hayatı Geliştirme sahası olduğu, ayrıca, longozun 2009 yılında hazırlanan planla sulak alan olarak tescillendiği ve yönetim planının Bakanlıkça onaylandığı, bölgede yapılacak herhangi bir faaliyetin longozu ve gölü doğrudan etkileyeceği, bu durumun aynı bölgede yapılan iki keşifte bilirkişiler tarafından hazırlanan raporlarda ve bölgeye ilişkin yargı kararlarında açıkça ortaya konulduğu, dava konusu Cumhurbaşkanı Kararının Anayasaya, yasalara ve uluslararası sözleşmelere aykırılık taşıdığı, 1. derece doğal sit alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, önemli bitki alanı, önemli kuş alanı ve sulak alan niteliği taşıyan Acarlar Gölü ve Longozunun oluşmasını sağlayan dünyada nadir örneklerine rastlanan kumul şeridinin bulunduğu, sıvılaşma ve yanal yayılma riski taşıyan ve

deprem bölgesinde yer alan projeye konu bölgenin, endüstri bölgesi ilan edilmesinde kamu yararı bulunmadığı ileri sürülmektedir.

DAVALILARIN_SAVUNMASI: Davalılar tarafından, usul yönünden, davacının dava konusu işlemle güncel, meşru bir menfaat ilişkisi bulunmadığından dava açma ehliyeti bulunmadığı; esas yönünden ise, dava konusu alanla ilgili 2016 yılında ... Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'ye münferit yatırım yeri tahsisine yönelik karar alındığı, ilk önce Hazine arazileri üzerinde 49 yıllığına irtifak hakkı tesis edildiği, daha sonra kamulaştırmalar bitince alanın tamamı üzerinde irtifak hakkı tesis edildiği, imar planlarının ve parselasyon planlarının 2017 yılında kesinleştiği, anılan şirketin 2021 yılı sonuna kadar altyapı çalışmalarını yaptığı, ... Alüminyum San. ve Tic. A.Ş. tarafından 18/07/2022 tarihinde ... Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'ne münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen 222 hektar alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesinin talep edildiği, ... Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'nin de 22/08/2022 tarihli yazısı ile alanda yatırım yapmaktan vazgeçtiklerini, tahsisin iptal edilmesini, herhangi bir hak talep etmeyeceklerini bildirdiği, alanın aynı alan olması nedeniyle endüstri bölgesi olarak ilan edilmesinin uygun olacağının değerlendirildiği, böylece alanın atıl kalmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı, başvuran şirketten anonim şirket statüsünde yönetici şirket kurmasının istendiği, Sakarya Endüstri Bölgesi Yönetim A.Ş.'nin kurulduğu, münferit yatırım yeri tahsisine yönelik kararın yürürlükten kaldırıldığı, dava konusu alanının münferit yatırım yeri tahsisine yönelik karara karşı davacı tarafından açılan davanın Danıştay Onuncu Dairesince reddedildiği ve İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından onandığı, davacının iddialarının aynı olduğu, dolayısıyla kesin olarak karara bağlandığı, alan sınırlarında bir değişiklik olmadığı, alt yapısı kısmen tamamlanmış alanın yeni bir statü ile ilan edildiği, savunma, otomotiv ve havacılık sektöründe yatırımlarla 2 milyar dolar yatırım ve 3,7 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmesinin ve 9000 kişilik istihdam oluşturulmasının hedeflendiği, kararın kamu yararı taşıdığı, bölgede faaliyet göstermek için müracaat edecek yatırımcıların ÇED mevzuatı gereği ÇED kararı alacakları ve işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı savunulmaktadır.

DAVALILAR YANINDA MÜDAHİLİN

SAVUNMASI : Dava konusu alanla ilgili olarak 2016 yılında ... Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'ye münferit yatırım yeri tahsisine yönelik karar alındığı, ancak daha sonra ... Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'nin alanda yatırım yapmaktan vazgeçtiği, ... Alüminyum San. ve Tic. A.Ş. tarafından alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesinin talep edildiği, Bakanlıkça yapılan inceleme sonucunda dava konusu işlemin tesis edildiği, dava konusu alanının münferit yatırım yeri tahsisine yönelik karara karşı davacı tarafından açılan davanın Danıştay Onuncu Dairesince reddedildiği ve İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından onandığı, davacının iddialarının yerinde olmadığı ve işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ:...

DÜŞÜNCESİ : Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI: ...

DÜŞÜNCESİ : Dava; 21/01/2023 tarih ve 32080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan bazı alanların Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi hakkındaki ekli Kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin 20/01/2023 tarih ve 6719 sayılı Cumhurbaşkanı Kararının ve eki kararın iptali istemi ile açılmıştır.

4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu'nun "Endüstri bölgelerinin kuruluşu ve ilanı" başlıklı 3. maddesinde; "Bakanlık, kurum ve kuruluşların veya yönetici şirketin başvurusuna istinaden veya resen yer seçimi yapmak suretiyle endüstri bölgelerinin kurulması veya kurulu bölgelere ilave alan önerisinde bulunabilir. Bakanlıkça belirlenen alanlarda, Cumhurbaşkanınca endüstri bölgelerinin kurulmasına veya alan ilavesine izin verilebilir. Belirlenen alanların Cumhurbaşkanlığına sunulmasından önce yönetici şirketin kurulmuş olması zorunludur. Endüstri bölgelerinin kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararları Resmi Gazetede yayımlanır..." hükmü yer almaktadır.

Bu Kanuna dayanılarak, 06/08/2019 tarih ve 30854 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Endüstri Bölgeleri Yönetmeliği'nin "Başvuru" başlıklı 4. maddesinde;

" (1) Bakanlık, kurum ve kuruluşların veya yönetici şirketin başvurusuna istinaden veya resen yer seçimi etüdü yapmak suretiyle karma/ihtisas endüstri bölgelerinin kurulması önerisinde bulunabilir.

(2) Karma/ihtisas endüstri bölgesi kurulması talebinde bulunan kurum ve kuruluşlar veya yönetici şirket; talepleriyle ilgili fizibilite raporunu hazırlayarak Bakanlığa başvurur.

(3) Sunulan fizibilite raporunun Bakanlıkça incelenmesinin ardından uygun görülmesi durumunda Bakanlıkça yer seçimi etüdü yapılır. Söz konusu fizibilite raporunun uygun bulunmaması durumunda ise başvurunun uygun bulunmadığı başvuru sahibine bildirilir.

(4) Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda söz konusu fizibilite raporu Bakanlıkça hazırlanır ya da hazırlattırılır. Fizibilite raporu sonucunda Bakanlıkça karma/ihtisas endüstri bölgesi kurulması kararının verilmesi durumunda yer seçimi etüdü yapılır." hükmüne yer verilmiş, 5., 6. ve 7. maddelerinde de, yer seçimi etüdü, eşik analizi haritası ve etüt raporunun hazırlanması, özet değerlendirme raporu ile bölge ilanına ilişkin hükümler yer almıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuattan, endüstri bölgesi kararı verilmeden önce yer seçimi etüdü yapılmasının bir zorunluluk olduğu anlaşılmaktadır.

Endüstri Bölgelerinin kuruluş amaçları 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu'nda açıkça belirtildiğine ve münferit yatırım yeri, yatırım ve üretimi artıracak bölgeler olduğuna göre; bu bölgelerde kurulan sanayi tesisleri, altyapı tesisleri, konut alanları, arıtma tesisleri, çöp bertaraf tesisleri, fabrikalar, yollar, limanlar gibi tesislerin, inşai ve endüstriyel faaliyetlerin; doğayı, çevreyi ve ekosistemi tahrip edeceği ve bir bütün olan havzanın ekosistemini kökten değiştireceği açıkça ortadadır.

Dosyanın incelenmesinden; dava konusu alanla ilgili 2016 yılında … otomotiv şirketine münferit yatırım yeri tahsisine yönelik karar alındığı, ilk önce Hazine arazileri üzerinde 49 yıllığına irtifak hakkı tesis edildiği, daha sonra kamulaştırmalar bitince alanın tamamı üzerinde irtifak hakkı tesis edildiği, imar planlarının ve parselasyon planlarının 2017 yılında kesinleştiği, anılan şirketin 2021 yılı sonuna kadar altyapı çalışmalarını yaptığı, ... Aliminyum San. ve Tic. A.Ş. tarafından 18/07/2022 tarihinde ... otomotiv şirketine münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen 222 hektar alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesinin talep edildiği, … otomotiv şirketinin de 22/08/2022 tarihli yazısı ile alanda yatırım yapmaktan vazgeçtiklerini, tahsisin iptal edilmesini, herhangi bir hak talep etmeyeceklerini bildirdiği, alanın aynı alan olması nedeniyle endüstri bölgesi olarak ilan edilmesinin uygun olacağının değerlendirildiği, böylece alanın atıl kalmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı, başvuran şirketten anonim şirket statüsünde yönetici şirket kurmasının istendiği, Sakarya Endüstri Bölgesi Yönetim A.Ş.'nin kurulduğu, münferit yatırım yeri tahsisine yönelik kararın yürürlükten kaldırıldığı, dava konusu alanının münferit yatırım yeri tahsisine yönelik karara karşı davacı tarafından açılan davanın Danıştay Onuncu Dairesince reddedildiği ve İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından onandığı, alan sınırlarında bir değişiklik olmadığı, alt yapısı kısmen tamamlanmış alanının yeni bir statü ile ilan edildiği ve söz konusu yeni statü ile, savunma, otomotiv ve havacılık sektöründe yatırımlarla 2 milyar dolar yatırım ve 3,7 milyar dolar ihracat gerçekleştirmesi ve 9000 kişilik istihdam oluşturmasının hedeflendiği, kamu yararı taşıdığı anlaşılmaktadır.

Olayda, dava konusu alana ilişkin iddialar, yargıya taşınmış ve karar bağlanmıştır. 20/01/2023 tarih ve 6719 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yeni bir endüstri bölgesi ilan edilmemiştir. Daha önceden yer seçimi yapılmış, kurum görüşleri alınmış, bilimsel çalışması yapılmış, imar planları tamamlanmış, kısmen de altyapısı tamamlanmış bir alanın, sınırları değiştirilmeden yeni bir statü ile Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edildiği açıktır.

Bu nedenle, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan bazı alanların Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi sürecinde, 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu ve Endüstri Bölgeleri Yönetmeliği'ndeki hükümlere uyularak, projenin sosyal, ekonomik ve çevresel etki değerleri dikkate alınarak kapsamlı bir şekilde yürütüldüğü göz önüne alındığında, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan bazı alanların Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi hakkındaki ekli

kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin 20/01/2023 tarih ve 6719 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ve eki kararında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onuncu Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

MADDİ OLAY VE HUKUKİ SÜREÇ :

11/04/2015 tarihli ve 29323 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 08/04/2015 tarihli ve 2015/7527 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan ve ekli haritada sınırları gösterilen 222 hektar yüz ölçümlü alan Karasu Otomotiv İhtisas Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

... Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, anılan alanın planladıkları yatırımlara elverişli olduğundan bahisle, taraflarına tahsis edilmesi talebi ile davalı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvuruda bulunulması üzerine, Bakanlıkça, 1. derece doğal sit alanı olan Acarlar Gölü Longoz Ormanı Sulak Alanı tampon bölgesinde organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi ve serbest bölge kurulamayacağı, ancak mevzuatta, tampon bölge dışında kalan faaliyetler için herhangi bir sınırlama yer almadığı hususlarını içeren özet değerlendirme raporu Endüstri Bölgeleri Koordinasyon Kuruluna sunulmuş ve Kurulca, anılan bölgenin yatırıma uygun bulunduğu görüşü ile Bakanlar Kuruluna sunulan teklif, 19/02/2016 tarihli ve 29629 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 08/02/2016 tarihli ve 2016/8513 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilerek Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan ve ekli haritada sınırları gösterilen 222 hektar yüz ölçümlü aynı alan ... Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsis edilmiştir. Aynı karar ile bahse konu alanın Karasu Otomotiv İhtisas Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesine ilişkin 08/04/2015 tarihli ve 2015/7527 sayılı Bakanlar Kurulu kararı da yürürlükten kaldırılmıştır.

Ayrıca Bakanlık tarafından başlatılan kamulaştırma süreci sonucunda ilan edilen alanın tamamı üzerinde yatırımcı lehine 49 yıl süreli irtifak hakkı tesis edilmiştir. Alanda … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından 2021 yılı sonuna kadar taş kolon, fore kazık imalatı, kazı dolgu, yağmur drenaj hattı vb. altyapıya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Daha sonra ise, ... Alüminyum Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin 18/07/2022 tarihli yazısı ile … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi talebiyle davalı Bakanlığa başvurularak Fizibilite Raporu sunulmuş, hemen ardından … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin

22/08/2022 tarihli başvurusu ile alanda yatırım yapmaktan vazgeçtiklerinden dolayı şirketlerine yapılan tahsisin iptal edilmesi talep edilmiş, söz konusu tahsis iptaline ilişkin herhangi bir hak, tazminat, alacak ve benzeri maddi bir talepte bulunmayacakları taahhüt edilmiştir.

Anılan başvurular üzerine ... Alüminyum Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinden Sakarya Endüstri Bölgesinin yönetilmesi ve işletilmesinden sorumlu olmak üzere anonim şirket statüsünde bir yönetici şirket kurulması istenilmiş, bu şirketin kurulması ve Bakanlık Makamının 20/09/2022 tarihli Oluruyla yönetici şirket olarak atanması üzerine de davalı Bakanlığın 05/10/2022 tarihli ve 4038501 sayılı yazısıyla, bahse konu alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesinin uygun olacağı görüşüyle ... Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsisine ilişkin 08/02/2016 tarihli ve 2016/8513 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürürlükten kaldırılarak Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi hususu Cumhurbaşkanına teklif olunmuş, 21/01/2023 tarih ve 32080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan bazı alanların Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi hakkındaki ekli Kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin 20/01/2023 tarih ve 6719 sayılı Cumhurbaşkanı Kararının ve eki karar ile de söz konusu alan Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Bunun üzerine bakılan dava açılmıştır.

Öte yandan, uyuşmazlık konusu alanın ... Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsis edilmesine ilişkin 08/02/2016 tarih ve 2016/8513 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali istemiyle açılan davada Danıştay Onuncu ve Altıncı Dairesi Müşterek Kurulunun 28/09/2021 tarih ve E:2016/883, K:2021/4319 sayılı kararı ile davanın reddine karar verilmiş, söz konusu karar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 12/12/2022 tarihli ve E:2022/270, K:2022/3572 sayılı kararıyla gerekçeli onanarak kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

USUL YÖNÜNDEN:

Davalı idareler tarafından, davacının dava konusu Cumhurbaşkanı Kararı'nın iptali istemiyle dava açma ehliyetinin bulunmadığı, davanın bu nedenle ehliyet yönünden reddi gerektiği ileri sürülmüştür.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinde, iptal davaları, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır.

Anayasa'nın "Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" kapsamındaki 56. maddesinde yer verdiği "Çevrenin korunması" hususu, hem herkes için "sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını", hem de "çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek "ödevini tüm vatandaşlar için "hak ve ödev" olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 2/c maddesinde, "mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak." Birliğin amacı olarak sayılmış; Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmeliği'nin 3/b maddesinde de, "Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının ortak gereksinimlerini karşılamak, mesleki etkinlikleri kolaylaştırmak, mesleğin genel yararlara uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensublarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak; kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, çevre ve tarihi değerlerin ve kültürel mirasın korunmasında, ülkenin sanatsal ve teknik kullanmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak." hükmüne yer verilmiştir.

Endüstri Bölgesi gibi kamu yararını ve davacının iddiaları dikkate alındığında çevre ve doğayı yakından ilgilendiren konularda dava açma hakkının geniş yorumlanması gerektiği açık olup, davacının işbu davayı açmakta kişisel, meşru ve güncel bir menfaati bulunduğu sonucuna varıldığından, davalı idarenin ehliyet itirazı yerinde görülmemiştir.

ESAS YÖNÜNDEN:

İlgili Mevzuat:

4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu'nun;

"Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı endüstri bölgelerinin kurulması, yönetim ve işletilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Bu Kanun, endüstri bölgelerinin kuruluşu ve ilanını, yatırım izni sürecini, teşvik tedbirlerini ve yönetici şirketin görev ve yetkilerini belirleyen hükümleri kapsar.";

"Tanımlar" başlıklı 1/A maddesinde, "Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,

b) Endüstri bölgesi: Ülke ekonomisini uluslararası rekabet edebilir bir yapıya kavuşturmak,

teknoloji transferini sağlamak, üretim ve istihdamı artırmak, yabancı sermaye girişini hızlandırmak ve özellikle üretim maliyetleri açısından büyük ölçekli yatırımlar için uygun sanayi alanı oluşturmak üzere bu Kanun uyarınca kurulacak üretim bölgelerini,

...

e) Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Raporu: 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca hazırlanması gereken raporu, ...

g) Yönetici şirket: Bu Kanuna uygun ve anonim şirket olarak kurulan, bölgenin yönetimi ve işletilmesinden sorumlu şirketi,

ifade eder.";

"Endüstri bölgelerinin kuruluşu ve ilanı" başlıklı 3. maddesinde, "Bakanlık, kurum ve kuruluşların veya yönetici şirketin başvurusuna istinaden veya resen yer seçimi yapmak suretiyle endüstri bölgelerinin kurulması önerisinde bulunabilir. Bakanlıkça belirlenen alanlarda, Cumhurbaşkanınca endüstri bölgelerinin kurulmasına izin verilebilir. Belirlenen alanların Cumhurbaşkanlığına sunulmasından önce yönetici şirketin kurulmuş olması zorunludur. Endüstri bölgelerinin kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararları Resmi Gazetede yayımlanır. ...

Endüstri bölgelerinin yönetimi ve işletilmesi, yönetici şirket tarafından yürütülür.

Bölge sınırları içerisinde tek bir yatırımcı var ise yatırımcı firma yönetici şirket olarak kabul edilir.

Endüstri bölgesindeki yatırım faaliyetleri, bölgenin sevk ve idaresi ile ilgili iş ve işlemler, Bakanlığın denetimine tabidir.";

"Yatırım izni" başlıklı 3/A maddesinde, "Endüstri bölgelerinde yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerin Bakanlığa veya yönetici şirkete başvurusu üzerine, yönetmelikte düzenlenen esaslar çerçevesinde yönetici şirket ve Bakanlık tarafından belirlenen yatırımcılara, Bakanlıkça ön yer tahsisi yapılır.

ÇED mevzuatına tabi faaliyetlerden “ÇED Olumlu” kararı veya “ÇED Gerekli Değildir” kararı verilerek yatırımı kabul edilen faaliyetler hakkında gerekli izin, onay ve ruhsatlar verilmeden önce başvuruda bulunan yatırımcının yatırımda kullanacağı sabit yatırım tutarının binde beşini geçmemek üzere Cumhurbaşkanınca belirlenen oran dahilinde hesaplanan tutarı, Bakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırması zorunludur. Bakanlık Merkez Saymanlığınca tahsil edilen bu tutar bütçeye gelir kaydedilir. Bu tutar özel endüstri bölgelerindeki yatırımcılardan alınmaz.

“ÇED Olumlu” kararı veya “ÇED Gerekli Değildir” kararı verilen faaliyetler hakkında, ilgili kurumlarca başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın on beş gün içinde gerekli diğer tüm ruhsat, izin ve onaylar verilir.

Yatırımcının bu maddede düzenlenen yükümlülüklerini yerine getirmesini takiben, Bakanlığın uygun görüşü üzerine yatırımcı lehine bağımsız ve sürekli nitelikte irtifak hakkı tesis edilir veya kullanma izni verilir. ....";

"Yönetmelik" başlıklı 5. maddesinde, "Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir." hükümleri yer almaktadır.

10/07/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin, 59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile değişik;

"Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" alt başlıklı Ondördüncü Bölümünün "Görev" başlıklı 385. maddesinde, "(1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kalkınma planları ile uyumlu olarak, sanayiye yönelik politika önerileri ve stratejiler oluşturmak, sanayi stratejilerine ilişkin uygulamaları izlemek, sanayileşme politikaları çerçevesinde yerli üretimin ve teknolojik kabiliyetlerin geliştirilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetleri arasında eşgüdümü tesis etmek,

...

j) Organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, serbest bölge ve sanayi siteleri için kullanılabilir yatırım alanlarını belirlemek, mekansal strateji planları, çevre düzeni planları ve 1/25.000 ölçekli nazım imar planlarında sanayi alanlarına ilişkin görüş vermek,

k) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanmasına, kuruluşuna, yapılaşmasına ve işleyişine ilişkin mevzuatla verilen görevleri yapmak; organize sanayi bölgelerini ve sanayi sitelerini mevzuatta belirlenen kapsamda kredi ile desteklemek, organize sanayi bölgelerine iç ve dış kaynaklardan kullanacakları krediler için mevzuatta belirlenen miktar ve oranlarda kredi finansman desteği vermek, destekleme şart ve niteliklerini belirlemek ve denetlemek,

...

p) Yatırım teşviklerinin ülke ekonomisi yararına etkin bir şekilde düzenlenmesini temin amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuatın hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapmak; yatırım teşvik uygulamalarını yürütmek, takip etmek ve değerlendirmek; yatırım teşvik

uygulamalarına ilişkin gerekli tedbirleri almak ve denetlemeleri yapmak,

...

z) Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak.";

"Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü" başlıklı 390. maddesinde, "(1) Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

a) Organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, serbest bölge ve sanayi siteleri için kullanılabilir yatırım alanlarını belirlemek ve mekansal strateji planları, çevre düzeni planları ve 1/25.000 ölçekli nazım imar planlarında sanayi alanlarına ilişkin görüş vermek,

b) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak,

c) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanmasına, yer seçimine, imar planlarının yapılmasına, yapılaşmasına, kuruluş ve işleyişine ilişkin mevzuatla verilen iş ve işlemleri yürütmek, organize sanayi bölgelerinde kamu yararı kararı vermek ve endüstri bölgelerinde kamulaştırmaya ilişkin işlemleri yapmak ve faaliyetlerini denetlemek,

ç) Organize sanayi bölgelerinin faaliyetleri için gerekli olan ve Bakanlıkça uygun görülecek projelerin tamamına kadar olan kısmını kredi ile desteklemek, organize sanayi bölgelerine iç ve dış kaynaklardan kullanacakları krediler için mevzuatta belirlenen miktar ve oranlarda kredi finansman desteği vermek,

d) Sanayi sitelerinin altyapılarının tamamını ve üstyapı tesislerinin yüzde yetmişe kadar olan kısmını, yerleşim alanları içerisinde kalmış sanayi sitelerinin taşınması için sanayi sitesi yapı kooperatiflerince, il özel idarelerince, büyükşehir belediyelerince veya belediyelerce yapılacak sanayi sitelerinin idari ve sosyal tesis binaları, arsa bedelleri, mülkiyetin edinilmesi masrafları ile altyapı ve üstyapı yatırımlarının tamamına kadar olan kısmını mimarlık ve mühendislik hizmetleri dahil kredi ile desteklemek,

e) Yerleşim alanları içerisinde bulunan sanayi sitelerinin ve sanayi işletmelerinin yerleşim alanı dışına taşınmasına ve planlı sanayi alanları dışında faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin planlı sanayi alanlarına taşınmasına yönelik faaliyetleri yürütmek ve taşınma masraflarını kredi ile desteklemek,

f) Organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri ve sanayi sitelerine verilecek desteklere ilişkin şart ve nitelikleri belirlemek ve denetlemek,

g) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgeleri ile ilgili uygulama sonuçlarını izlemek ve bilgi sistemi oluşturmak,

ğ) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin yönetimleri ile personeline yönelik eğitim organizasyonları düzenlemek,

h) Organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri ve sanayi sitelerinin yurtiçi ve yurtdışında tanıtımına ve yatırımcı teminine yönelik çalışmalar yapmak, uygulamalarla ilgili olarak diğer ülkelere rehberlik yapmak,

ı) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak." hükümleri yer almaktadır.

4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu'nun 5. maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 385. ve 390. maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 06/08/2019 tarih ve 30854 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Endüstri Bölgeleri Yönetmeliği'nin;

"Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde, "(1) Bu Yönetmeliğin amacı, endüstri bölgelerinin kurulması, yönetimi ve işletilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Yönetmelik, karma/ihtisas endüstri bölgesi, münferit yatırım yeri ve özel endüstri bölgelerinin kurulması, yönetilmesi ve faaliyete geçmesine ilişkin usul ve esaslar ile 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununun uygulanmasına ilişkin diğer hususları kapsar.";

"Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. maddesinde, "(1) Bu Yönetmelikte yer alan; ...

b) Bakanlık: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,

c) Bölge: Ülke ekonomisini uluslararası rekabet edebilir bir yapıya kavuşturmak, teknoloji transferini sağlamak, üretim ve istihdamı artırmak, yabancı sermaye girişini hızlandırmak ve özellikle üretim maliyetleri açısından büyük ölçekli yatırımlar için uygun sanayi alanları oluşturmak üzere Kanun uyarınca kurulacak endüstri bölgelerini,

ç) ÇED: Çevresel etki değerlendirmesini,

e) Fizibilite raporu: Şekli, Bakanlık tarafından belirlenen ve talep edilen alanın konumu, kadastral durumu ve diğer fiziki özellikleri ile bölgede yer alacak sektör ve faaliyetlere ilişkin bilgileri içeren raporu,

g) Kanun: 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununu,

k) Özet değerlendirme raporu: Fizibilite raporu ile yer seçimi etüt raporu bilgilerinin

özetlendiği ve Bakanlıkça hazırlanan raporu,

r) Yönetici şirket: Kanuna uygun ve anonim şirket olarak kurulan, karma/ihtisas endüstri bölgelerinin yönetimi ve işletilmesinden sorumlu şirketi,

... ifade eder.";

"Karma/İhtisas Endüstri Bölgeleri" alt başlıklı İkinci Bölümünde yer alan

"Başvuru" başlıklı 4. maddesinde, "(1) Bakanlık, kurum ve kuruluşların veya yönetici şirketin başvurusuna istinaden veya resen yer seçimi etüdü yapmak suretiyle karma/ihtisas endüstri bölgelerinin kurulması önerisinde bulunabilir.

(2) Karma/ihtisas endüstri bölgesi kurulması talebinde bulunan kurum ve kuruluşlar veya yönetici şirket; talepleriyle ilgili fizibilite raporunu hazırlayarak Bakanlığa başvurur.

(3) Sunulan fizibilite raporunun Bakanlıkça incelenmesinin ardından uygun görülmesi durumunda Bakanlıkça yer seçimi etüdü yapılır. Söz konusu fizibilite raporunun uygun bulunmaması durumunda ise başvurunun uygun bulunmadığı başvuru sahibine bildirilir.

(4) Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda söz konusu fizibilite raporu Bakanlıkça hazırlanır ya da hazırlattırılır. Fizibilite raporu sonucunda Bakanlıkça karma/ihtisas endüstri bölgesi kurulması kararının verilmesi durumunda yer seçimi etüdü yapılır.";

"Yer seçimi etüdü" başlıklı 5. maddesinde, "(1) Başvurunun uygun bulunması durumunda yer seçimi etüt çalışmalarına başlanır.

(2) Etüdü yapılacak alanlar hakkında görüş, bilgi, belge ve haritalar; ilgili kurum ve kuruluşlardan Bakanlıkça talep edilebilir. Etüdün hazırlanması sırasında ihtiyaç duyulacak haritaların temini, harita çoğaltılması, fotoğraf ve/veya video çekimi ve bunların çoğaltılması, araç gereç temini gibi masraflar, başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanır.

(3) En geç otuz gün içinde nihai kurum görüşlerinin Bakanlığa bildirilmesi zorunludur. Bu süre içerisinde görüşünü bildirmeyen kurumların görüşü Bakanlık tarafından olumlu kabul edilir.

(4) İhtiyaç duyulan görüş, bilgi, belge ve haritaların temin edilmesinin ardından Bakanlık tarafından mahallinde yer seçimi etüdü yapılarak talebin ihtiyaçlarını karşılayabilecek büyüklükte alanlar tespit edilir.

(5) Tespit edilen alanlara ilişkin olarak uygun ölçekte eşik analizi haritası ile yer seçimi etüt raporu hazırlanır.

(6) Etüdü yapılacak alanlarda yürürlükteki imar planlarında uygun büyüklükte ve nitelikte sanayi alanı var ise bu alanlar için imar planını onaylayan kurumun ve üst ölçekli planlara uygunluğu yönüyle ilgisine göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya ilgili büyükşehir belediye başkanlığının görüşünün alınması kaydıyla bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanmaz.

(7) Etüdü yapılacak alanın 1/12/2018 tarihli ve 30612 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım Alanlarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik kapsamında sınırların kesinleştirilmesi halinde bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanmaz."

"Görüşü talep edilen kurum ve kuruluşlar" başlıklı 6. maddesinde, "(1) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında Bakanlık tarafından Çevre ve Şehircilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Tarım ve Orman, Kültür ve Turizm, Milli Savunma, Sağlık, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıkları, ilgili kalkınma ajansı genel sekreterliği ile il özel idaresi veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının; tespit edilen alanların belediye sınırları içerisinde olması halinde ise ilgili belediyenin/büyükşehir belediyesinin görüşleri alınır.

(2) Gerekli görülmesi halinde Bakanlık tarafından diğer kurum ve kuruluşların da görüşleri alınabilir.";

"Eşik analizi haritası ve yer seçimi etüt raporunun hazırlanması" 7. maddesinde, "(1) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesine dayanılarak ihtiyacı karşılayabilecek büyüklükte tespit edilen alanlar için bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesi çerçevesinde temin edilen bilgiler işlenerek uygun ölçekte eşik analizi haritası ve bahse konu alanlara ilişkin aşağıdaki başlıkları içerecek şekilde yer seçimi etüt raporu hazırlanır:

a) Mevkii,

b) Şehir merkezine göre konumu,

c) Çevresinde bulunan diğer yerleşim merkezlerine (köy, kasaba) göre konumu,

ç) Büyüklüğü,

d) Mülkiyet ve kadastro durumu ve tahmini arazi maliyeti,

e) Karayolu, demiryolu, havayolu, denizyolu ulaşım altyapısına göre durumu,

f) İhtiyaç duyulabilecek tahmini içme ve kullanma suyu ile elektrik gücü, doğal gaz temin kaynakları,

g) Tahmini atıksu ve katı atık miktarının bertarafına ilişkin alıcı ortam varlığı,

ğ) Tarım arazilerinin sınıfları, mevcut arazi kullanım durumu, çevresindeki alanların mevcut ve planlama durumu,

h) İdari, imar ve mücavir alan sınırlarına göre konumu,

ı) Varsa çevre düzeni planına göre kullanım fonksiyonu,

i) Eğimi ve yönü ve varsa heyelan envanter haritasındaki konumu ve diğer kütle hareketleri ve sıvılaşma açısından durumu,

j) Diri fay haritası açısından aktif faylarla ilişkisi, meydana gelen tarihsel depremler ve diğer depremsellik verileri,

k) Hakim rüzgar yönü itibarıyla yakınındaki yerleşim merkezlerine etkisi,

l) Genişleme olanağının bulunup bulunmadığı, çevresinde konut ve yan sanayi, diğer ihtiyaç duyulabilecek destek ve hizmet birimlerinin yerleşimine uygun alan bulunup bulunmadığı,

m) Özel çevre koruma bölgeleri, sit alanları, milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları ve tabiat anıtları, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, sulak alanlar, doğal anıtlar gibi koruma alanları ile uluslararası sözleşmeler gereği korunması gereken alanlara göre konumu,

n) Drenaj durumu,

o) Taşkın yönetim planları ve yaşanmış seller açısından taşkına maruz kalma durumu,

ö) Yeraltı ve yüzeysel içme ve kullanma suyu kaynaklarına ve havzaları ile sulak alanlara göre konumu,

p) Maden ve jeotermal ruhsat sahaları ile mevcut veya planlanan işletme durumu.";

"Bölge ilanı" başlıklı 8. maddesinde, (1) Yer seçimi etüt çalışmasının tamamlanmasının ardından Bakanlık tarafından özet değerlendirme raporu hazırlanır. Endüstri bölgesi ilanına ilişkin Cumhurbaşkanı kararının Resmi Gazete’de yayımlanması ile endüstri bölgesi alanı kesinleşir. Bölge sınırları dışında kalan ancak trafo, yol bağlantısı gibi altyapı için gerekli olan araziler de Cumhurbaşkanı kararına istinaden endüstri bölgesi alanına dahil edilebilir.

(2) Endüstri bölgesi olarak ilan edilen alanlar yatırım için gerekli olan sosyal, idari, lojistik, ticari vb. faaliyetler haricinde hiçbir şekilde başka amaçlarla kullanılamaz.

(3) Kurum ve kuruluşlardan gelen başvurularda başvuru sahibi tarafından, Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda ise bölgenin kurulacağı il sınırları içindeki varsa sanayi odası, yoksa

ticaret ve sanayi odası tarafından, başvurunun Cumhurbaşkanına sunulmasından önce yönetici şirketin kurulması zorunludur.

(4) 1/7/2017 tarihinden önce ilan edilen karma/ihtisas endüstri bölgeleri ile Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda il sınırları içindeki varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası tarafından yönetici şirket kurulmaması durumunda yönetici şirket Bakanlıkça belirlenir." düzenlemeleri yer almaktadır."

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, iptal davalarında hukuka uygunluk denetiminin, idari işlemlerin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat unsurları yönünden yapılacağı öngörülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; endüstri bölgesi olarak ilan edilecek yerleri ve sınırlarını belirlemeye Cumhurbaşkanının yetkili olduğu, bir alanın Cumhurbaşkanı tarafından endüstri bölgesi olarak ilan edilebilmesi için ise;

- endüstri bölgesi kurulması talebinde bulunan kurum ve kuruluşlar veya yönetici şirket tarafından fizibilite raporu hazırlanarak davalı Bakanlığa başvurulması,

- fizibilite raporunun Bakanlıkça incelenmesinin ardından uygun görülmesi,

- Bakanlıkça Yönetmelikte sayılanlar ile gerekli görülmesi halinde diğer ilgili kurum ve kuruluşlardan görüş alınması, bilahare bu görüşleri de dikkate alarak eşik analizi haritası ile yer seçimi etüt raporu ve özet değerlendirme raporunun hazırlanması,

koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, … Alüminyum San. ve Tic. A.Ş. tarafından 18/07/2022 tarihinde yapılan başvuru ile daha önce ... Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen 222 hektar yüz ölçümlü alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesinin talep edildiği, … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin de 22/08/2022 tarihli yazısı ile söz konusu alanda yatırım yapmaktan vazgeçtiklerini, kendilerine yapılan tahsisin iptal edilmesini, herhangi bir hak talep etmeyeceklerini bildirdiği görülmektedir.

Davalı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından başvuru evrakının incelenmesi akabinde 05/10/2022 tarih ve 4038501 sayılı yazı ile daha önce münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen alan ile endüstri bölgesi olarak ilan edilmesi talep edilen alanın aynı olması, alanın münferit yatırım yeri olarak tahsis sürecinde mahallinde yer seçimi etüt çalışmasının yapılmış ve ilgili kurum/kuruluşların görüşünün alınmış olması, bölgenin imar planlarının Bakanlıkça onaylanmış olması, alana yönelik ÇED olumlu kararının verilmiş olması hususları

dikkate alınarak Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan yaklaşık 222 hektar büyüklüğündeki alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi Cumhurbaşkanlığına teklif edilmiştir. Bilahare, dava konusu Cumhurbaşkanı Kararı ile Karara ekli kroki ve koordinat listesinde yer ve sınırları gösterilen uyuşmazlığa konu alan endüstri bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Buna göre, yukarıda özetlenen mevzuatta öngörülen yetkili merci olan Cumhurbaşkanlığı tarafından, usuli gerekliliklerin tamamlanmasını müteakip tesis edilen dava konusu işlemde yetki ve şekil yönünden hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

İdari işlem ile ulaşılmak istenen nihai sonuç olan idari işlemin amaç unsurunun her zaman "kamu yararı" olması gerekmektedir.

Davalı idareler tarafından sunulan ortak savunma dilekçesinde, daha önce münferit yatırım yeri olarak … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye tahsis edilen alan ile Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi talep edilen alanın aynı olduğu, … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin yatırımdan vazgeçmesi nedeniyle alanın atıl kalmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı, dava konusu işlemle münferit yatırım yeri tahsisine yönelik kararın yürürlükten kaldırıldığı, alan sınırlarında bir değişiklik olmadığı, alt yapısı kısmen tamamlanmış alanın yeni bir statü ile ilan edildiği ve söz konusu yeni statü ile savunma, otomotiv ve havacılık sektörlerinde yapılacak yatırımlarla 2 milyar dolar yatırım ve 3,7 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmesinin ve 9000 kişilik istihdam oluşturulmasının hedeflendiği bilgileri yer almıştır.

Bu itibarla, … Alüminyum San. ve Tic. A.Ş. tarafından savunma, otomotiv ve havacılık sektörlerinde gerçekleştirilecek yatırımlar için dava konusu alanın endüstri bölgesi olarak ilan edilmesi talebiyle başvuruda bulunulduğu, yapılan inceleme sonucunda daha önce münferit yatırım yeri ilan edilen alanın alt yapısının kısmen tamamlanmış olması da dikkate alınarak endüstri bölgesi ilan edilmesinin sanayi kapasitesinin gelişmesine ve ülkenin ekonomik kalkınma sürecine önemli katkısının olacağının değerlendirildiği görüldüğünden, kamu yararı amacıyla hazırlandığı açık olan dava konusu Kararda amaç unsuru bakımından da hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, gerek yargısal kararlarda gerekse öğretide idari işlemin sebep unsuru, işlemin yapılmasını gerektiren hukuki işlem veya olay olarak tanımlanmaktadır. Sebep, idareyi işlem yapmaya yönelten tüm etkenler olup, işlemin bir tür gerekçesidir.

Dava konusu işlemin, … Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.'nin 18/07/2022 tarihli dilekçesi ile fizibilite raporu ve bir takım belgeleri de sunmak suretiyle daha önce ... Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen 222 hektar alanın Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi talebiyle davalı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvurusu

üzerine başlayan süreçte, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünce, … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tahsis ve irtifak hakkından feragat ettiği de gözetilerek yapılan inceleme neticesinde yasal koşulların oluştuğu görüşüyle Cumhurbaşkanlığına teklif sunulması sonucu tesis edilmesi karşısında, meşru, makul ve yeterli hukuki gerekçesinin olduğu anlaşıldığından, dava konusu işlemde sebep unsuru yönüyle de hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Bir idari işlemin konu unsuru ise, o işlemin hukuk aleminde yaptığı etki ve doğurduğu hukuki sonuç veya hüküm olarak ifade edilmektedir. İşlemin konusu, onun içeriğidir. İşlemin konusunun hukuka ve genel ahlaka aykırı olmaması, ayrıca imkansız bulunmaması gerekir.

İptali istenilen işlemin konusunu, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan bazı alanların Sakarya Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmesi oluşturmakta olup, aynı alanın … Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye münferit yatırım yeri olarak tahsis edilmesine ilişkin 08/02/2016 tarih ve 2016/8513 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali istemiyle açılan davada, Danıştay Onuncu ve Altıncı Dairesi Müşterek Kurulunun 28/09/2021 tarih ve E:2016/883, K:2021/4319 sayılı kararı ile davanın reddine karar verildiği, söz konusu kararın Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 12/12/2022 tarihli ve E:2022/270, K:2022/3572 sayılı kararıyla gerekçeli onanarak kesinleştiği anlaşılmaktadır. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun bahse konu kararının gerekçesinde özetle; dava konusu Bakanlar Kurulu kararı ile münferit yatırım yeri olarak tahsis edilen alanın, endüstri bölgesi sınırları içinde yer aldığının, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı’nın F25 numaralı paftasında “Bölgesel Çalışma Alanı” ikonunun bulunduğu kısımda kaldığının; endüstri bölgesi olarak ilan edilen alanın, Sakarya ili 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının öngörüleri ve kararları gözetilerek tespit edildiğinin ve bölge alanının Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 28/02/2014 tarih ve 3173 sayılı Olur’u ile onaylanan Sakarya ili Kuzey ve Doğu Planlama Alt Bölgeleri 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında “Bölgesel Çalışma Alanı” olarak lekelenen kısım içinde kaldığının görüldüğü; uyuşmazlığa konu münferit yatırım yeri olarak belirlenen alanda sanayi tesisleri kurulmasında -Çevre Kanunu'na uyulması kaydıyla- sakınca bulunmadığının, anılan yere ilişkin Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Olumlu Kararının bulunduğunun ve anılan ÇED Olumlu Kararı ile alana ilişkin 1/25.000 ve 1/100.000 ölçekli çevre düzeni plan değişikliklerine karşı açılan davaların reddine ilişkin kararların, kanun yolu aşamalarından geçmek suretiyle kesinleştiklerinin anlaşıldığı; öte yandan belli bir alana yönelik olarak başvuruda bulunulması durumunda, Bakanlık tarafından sadece söz konusu alanın yatırıma uygun olup olmadığı ile sınırlı bir inceleme yapılmasının yeterli olduğu ve münferit yatırıma yönelik herhangi bir alternatif alan araştırmasına gerek bulunmadığı, uyuşmazlıkta da, münferit yatırımı gerçekleştirecek şirket tarafından, dava konusu alana yönelik fizibilite raporu hazırlanarak, Sakarya ili, Karasu ilçesinde bulunan 222 hektar büyüklüğündeki alanın münferit yatırım yeri olarak tahsis

edilmesi için Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvuru yapıldığı, söz konusu alana yönelik Bakanlıkça hazırlanan yer seçimi etüdü raporunu değerlendiren Endüstri Bölgeleri Koordinasyon Kurulu tarafından alanın yatırıma uygun olduğuna karar verildiği, buna göre dava konusu alanın ekolojisi, kumul alanları ve kumlu toprak yapısı, alanın kıyıya yakınlığı, Acarlar Longoz Gölü'ne olan mesafe ile alanın koruma amaçlı yönetim planı ve tampon bölge ilişkileri ile üst ölçekli planlama kararları gibi nedenlerle olası çevresel etkilerinin kontrol edilmesi yönünden alanda ÇED çalışmasının yapılmış olduğu, ÇED olumlu kararı ile alana ilişkin 1/25.000 ve 1/100.000 ölçekli çevre düzeni plan değişikliklerine karşı açılan davaların reddedilip kanun yolu aşamalarından da geçmek suretiyle kesinleşmiş oldukları, davalı idareler tarafından yapılan tespitler, konuya ilişkin bilimsel raporlar ile bilirkişi raporlarındaki tespitlerin birbirini tamamlayan bir bütün oluşturduğu, münferit yatırıma yönelik herhangi bir alternatif alan araştırmasına gerek bulunmadığı hususları dikkate alındığında, dava konusu Bakanlar Kurulu kararında hukuka aykırılık görülmediği hususlarına yer verildiği görülmektedir.

Bu haliyle dava konusu düzenlemenin konu unsuru yönünden de hukuka uygun bulunduğu anlaşılmıştır.

Öte yandan, 4737 sayılı Kanun'un 3/A maddesi uyarınca, endüstri bölgelerinde yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerin Bakanlığa veya yönetici şirkete başvurusu üzerine, yönetmelikte düzenlenen esaslar çerçevesinde yönetici şirket ve Bakanlık tarafından belirlenen yatırımcılara, Bakanlıkça ön yer tahsisi yapılacağı, ÇED mevzuatına tabi faaliyetlerden "ÇED Olumlu" kararı veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilerek yatırımı kabul edilen faaliyetler hakkında gerekli izin, onay ve ruhsatların verileceği, dolayısıyla endüstri bölgesinde yapılacak bireysel faaliyetlere / yatırımlara yönelik "ÇED Olumlu" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararının endüstri bölgesi ilanı aşamasında aranmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, endüstri bölgesi ilan edilmesine ilişkin yasal koşulları sağladığı açık olan başvuru üzerine mevzuatta öngörülen gerekli prosedürlerin ve yeterli incelemenin yerine getirilmesi suretiyle tesis edilen dava konusu işlemde hukuka ve kamu yararına aykırılık görülmemiştir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. DAVANIN REDDİNE,

2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam … TL yargılama giderinin davacı üzerinde

bırakılmasına; aşağıda dökümü yapılan... TL müdahil yargılama giderinin davacıdan alınarak davalı yanında davaya katılan müdahile verilmesine,

3. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen ...TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idarelere verilmesine,

4. Posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine,

5. Bu kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 (otuz) gün içinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 04/02/2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.